

risti uobičajeniji izraz „Knjiga Mudrosti“ ili samo „Mudrost“, nego se pridodaje oznaka „Salomonova mudrost“. A uobičajenoj biblijskoj knjizi „Mudre izreke“ ispuštaju pridjev „mudre“ te naslovljavaju samo „Izreke“ (barem u naslovu). Sve to pokazuje da prevoditelji nisu „robovali“ uobičajenim izrazima, nego su bili slobodni u odabiru termina.

Iako je knjiga izašla u nizu „Priručnici“ te bi se moglo zaključiti da je knjiga i pisana da bude „priručnik“ studentima teologije, to se teško može reći iz stila i načina izlaganja. Ova knjiga nije klasični „priručnik“, nego je ona samo, kako i sam autor tvrdi, pripomoć „mnogim laicima, bogoslovima i svećenicima da s većom pažnjom mogu pratiti i bolje razumjeti bogatstvo mudracâ Staroga zavjeta“.

Ovo je svakako vrlo vrijedno izdanje i „priručnik“ o biblijskoj mudrosnoj literaturi. Ne bi se ni u kojem slučaju smjelo zaboraviti i ne spomenuti još jedno vrlo vrijedno izdanje istinskog sveučilišnog priručnika na hrvatskom jeziku o biblijskoj mudrosnoj literaturi, a to je djelo Ante Popovića, *Mudrosne i poetske knjige: Knjiga o Jobu; Knjiga Psalama; Knjiga Izreka; Knjiga Propovjednikova; Pjesma nad pjesmama; Knjiga Mudrosti; Knjiga Sirahova*. Ta dva priručnika nisu ni u kojem slučaju „u sukobu“, nego se lijepo nadopunjuju.

Darko Tomašević

Mato Zovkić, *Jakovljeva poslanica. Prijevod i komentar, Sarajevo: Katolički bogoslovni fakultet – Zagreb: Glas Koncila, 2021.*

Suočavanje s gotovo svim temama koje su od davnina predstavljale, nekada manje nekada više, ne samo poteškoće nego i ključnu poruku Jakovljeve poslanice, temeljna je odrednica knjige dr. Zovkića. Djelo kompetentno i uspješno donosi selektiranu i kritički obrađenu građu na koju se nadodiđuju autorove smislene opservacije i posljedični zaključci. Knjiga *Jakovljeva poslanica...* donosi novi duh u hrvatski teološki eter i neće propustiti potaknuti ne samo nova promišljanja nego i nove rasprave.

Uz predgovor, knjiga izlaže tri velike cjeline, a to su „Uvod u Jakovljevu poslanicu“, „Prijevod Jakovljeve poslanice s grčkog“ te „Komentar“ cijele knjige.

„Uvod“ je predstavljen kao *status quaestionis* (str. 13-77), u kojima autor konzultira impresivan broj kako starijih, tako i najnovijih komentara. Ono na što svraća pažnju u ovome dijelu, jest primjena Jakovljeve poslanice u odgoju i napretku Crkve gdje, od patristike pa sve do najrecentnijih dokumenata učiteljstva, predano i pristalo izlaže ne samo načela nego i primjenljivost konkretiziranog biblijskog teksta u svrhu vjerničkoga životnoga djelokruga.

Kako navodi i dr. Tomašević u svojem osvrtnu, a vezano uz drugi dio knjige, prijevod Jakovljeve poslanice (str. 83-85) rezultat je poticaja Hrvatskoga biblijskoga društva, koje je dr. Zovkić spartanski proveo u djelo, da se cijela Biblija ponovno prevede s izvornih jezika na hrvatski jezik. Dr. Zovkić je, osim drugih novozavjetnih knjiga, preveo i Jakovljevu poslanicu i ovim prijevodom „ona postaje prva – dostupna – knjiga novog prijevoda Biblije na hrvatski jezik“ (dr. Tomašević). Dr. Zovkićev prijevod Jakovljeve poslanice morfološki je točan, sintaktički ispravan i stilski dotjeran, uz neznatna odstupanja od kritičkim aparatom dostupnog grčkog izvornika.

Treći dio knjige dr. Zovkića bavi se cjelovitim komentarom koji je strukturiran nepravilnim tematskim blokovima. Tako npr. „Naslov i pozdrav“ obuhvaćaju samo jedan redak (Jak 1,1,) dok „Vjernačka mudrost“ pokriva sedam redaka (Jak 1,2-8). Iz ovoga je razvidno da autor ne posvećuje toliko pažnje mikrostrukтури koliko makrostrukтури. Međutim, dijagram koji se nudi u rasporedbi tema opravdava identifikaciju širokog raspona unutarnjih književnih struktura uzastopnih perikopa, npr. Jak 1,2-18 (1,2-8.9-11.12-18). Jedanaest makronaslova nepostojano utjelovljuju dopuštene podnaslove koji prate tematski suodnos kako bi poruka svake perikope izišla na vi-

djelo. Tako, npr. u „Grijesi jezika“ (str. 263-275) autor raščlanjuje perikopu na monome i binome, dok se u „Proročka opomena preuzetnim trgovcima...“ (str. 319-352) ta podjela tiče jednog snopa redaka.

Ono što je svakako vrijedno posebno istaknuti, jest i to da je Komentar osuvremenjen tenorom dijaloga triju jednobožačkih religija kojima je uzor isti prorok – Ilija. Izgleda da je baš autorova želja da taj svetac, u kojega se ugledao i sam sveti pisac Jakovljeve poslanice, bude poticaj u doticaju suvremenih nastojanja međureligijskog dijaloga i religijskog ekumenizma.

Bibliografija (str. 413-446), po svojoj veličini, pokazuje koliko je dr. Zovkić svjestan datoteke koju je proučavao, ali i s koliko pouzdanja očekuje vrednovanje izloženog znanstvenog materijala.

Na kraju, djelo dr. Zovkića je temeljni komentar biblijske knjige kojega se, kako je to u svojoj recenziji istaknuo dr. Tomašević, „ne bi postidjela ni velika nacija“ jer se prije svega radi o sazreli pa kao takvome i uspješlu djelu koje bi se, pri ocjenjivanju, uvrstilo među vrsne uratke biblijskih učenjaka kojima, ne samo ovim radom, nego i onim prethodnima, časno i pošteno pripada em. prof. dr. sc. Mato Zovkić.

Dubravko Turalija